

delenia na poddruh, podrod, podčľaď atď. Môže sa stať, že biologický druh sa zhoduje s druhom v systéme. Sú však i prípady, keď biologicky nepríbuzné druhy sa podobajú formami, a naopak, rôzne druhy systému ukážu sa ako rôzne odrody jedného biologického druhu.

Biologická analýza môže viesť k opravám v biologickom systéme. No sám systém má len pomôcť pri orientácii v okolitom svete; fakty o plodení jedných druhov z druhov úplne iných nemusia viesť k modernizácii prakticky výhodného systému.

Rozloženie druhov v systéme — od nižších k vyšším, od jednoduchších k zložitejším — v prvom zoznamení verne odrzkadľuje genézu vzniku života. Cieľom systematicky nikdy nebolo odhalenie zákonov a ciest evolúcie, hoci v súvislosti s experimentálnymi metódami výskumu opisná metóda je výhodnou pre riešenie tejto úlohy.

V systémovej klasifikácii sú obsiahnuté

tézy o jednote kontinuity a diskretnosti. Ak stádo koní (kvalitatívne určenie) vyjadruje kontinuitu, tak jednotlivý kôň z tohto stáda je prejavom diskretnosti.

V procese vývoja jedinca pôsobia zmeny, ktoré vplývajú na upevnenie vlastností starého druhu. No existujú tu i zmeny, ktoré narušujú konzervatívnosť. V oboch týchto procesoch prebieha premena kvantitív v kvalitu. Sám život je prechod vonkajšieho na vnútorné (str. 243), preto jedinec vlastní i elementy starého i elementy nového prostredia, ktoré sú zárodkom novej kvality.

Vznik nových druhov prebieha skokom. V prírode nenachádzame žiadne medzidruhy, prechodné odrody (str. 243). Medzery v postupnosti — ktoré nachádzame — sú dôsledkom kvalitatívnych prelomov. Jednota kontinuity a diskretnosti dovoľuje záver, že kvalitatívne nový jedinec sa môže diferencovať do rôznych foriem daného rodu.

(mb)

O PROBLÉME MARXISTICKÉHO HISTORIZMU

v štúdií Kryptoproblémy i historizm (Studia filozoficne 1958, č. 3, Varšava) píše Bronislav Baczko.

Pripomínajúc diskusie o predmete filozofie, úvodom poznamenáva, že za týmito diskusiami sa skrýva určitý historický podtext, riešenie iných problémov, ktoré v spore o predmet filozofie nachádza len svoju vonkajšiu formu. Z tohto hľadiska pokladá históriu sporov o predmet filozofie za veľmi poučnú a jej spracovanie by podľa neho mohlo byť veľmi plodným prínosom. Ukazuje na rade príkladov, ako sa aj v dejinách marxizmu vyskytovali rôzne interpretácie predmetu filozofie a poukazuje pritom na historickú podmienenosť každej z týchto interpretácií, na skutočnosť, že marxistická filozofia v rôznych obdobiach, resp. aj v tom istom období vidí sama v sebe niečo iné podľa toho, aké úlohy pred ňou stoja, resp. aké sa jej pripisujú.

Baczko pokladá za veľký nedostatok, že nie sú dosiaľ spracované nielenže syntetické dejiny filozofie za posledných 50 rokov, ale že nie sú zhromaždené ani základné fakto-

grafické údaje o nich. Takéto dejiny by podľa neho mali veľký význam aj pre aktuálny rozvoj marxistickej filozofie. Marxistická filozofia sa rozvíja cestou riešenia svojich vlastných protirečení a mierou jej aktuálnej zrelosti je podľa Baczka to, v akom stupni je teóriou vnútorných protirečení svojho vlastného rozvoja. Marxistický historizmus, píše, požaduje najmä od filozofie, aby bola kritická voči svojmu ideologickému protivníkovi, musí však byť súčasne kritická aj voči sebe samej, pokladajúc aj svoj súčasny stav za moment historického vývinu.

Uplatnenie kritického princípu historizmu ilustruje príkladom vývoja samotného Marxa, ktorý najmä vo svojich raných prácach v každom nasledujúcom diele podával hlbšiu analýzu kapitalizmu, prekonávajúc tak na vyššom stupni svoje vlastné predošlé názory. Baczko zdôrazňuje potrebu uplatnenia tohto princípu aj pri filozofickej analýze socializmu, podčiarkuje však, že treba mať na zreteli, že tu ide o skutočnosť iného, nového typu.

J. S.